

12. december 2008

En dansk skattesucces

Høje skatteindtægter er en væsentlig grund til Danmarks succes med høj velstand og lighed. Indtægterne bruges nemlig til produktive investeringer i bl.a. uddannelse, der øger beskæftigelsen og indkomstligheden. Mange offentlige udgifter kan således opfattes som en negativ skat.

Danmark er blandt verdens rigeste og mest konkurrencedygtige lande på trods af, at Danmark også er verdensmester i at opkræve skatter. Ifølge økonomiske lærebøger kan det ikke lade sig gøre. I lærebøgerne ser man dog bort fra, at skatteindtægterne bruges på offentlige udgifter, der på linje med skat påvirker folks mulighed og lyst til at arbejde samt værdien af arbejdet. Det gælder både offentlige udgifter til uddannelse, børnepasning, infrastruktur, sundhedsvæsen og dagpenge. Det vender vi tilbage til.

Først et par indledende citater fra to amerikanske nobelpristagere i økonomi, der netop påpeger, at den effektive udnyttelse af skatteindtægterne virker som en negativ skat og bidrager til Danmarks succes.

Nobelprismodtager i økonomi, Joseph Stiglitz, udtalte til DR2 Clement i Amerika den 17. januar 2008: *"Skandinavien er kendt for sine høje skatter. Buch-regeringen siger ensporet: 'Skattelettelse løser alle problemer'. Hvis det er korrekt, så burde Skandinavien være ude i tovene og helt i hundene. Men efter min mening er de høje skatter en vigtig grund til succesen i Skandinavien, fordi de høje skatter har været med til at finansiere et sikkerhedsnet og nogle investeringer, der skaber et vellykket samfund"*.

En anden nobelprismodtager i økonomi, Edward C. Prescott, som gæstede Danmark for at tale dunder om de høje danske skatter, måtte i et interview til Berlingske Tidende den 9. oktober 2007 erkende, at: *"Danmark har et godt erhvervs-klima. Skattebyrden er, hvad den er. Men nogle af disse serviceydelser, som staten yder, det er service, som typisk ellers produceres i husholdningerne. Så det er en slags negativ skat. Skattesatsen er altså ikke så høj, som man ellers skulle tro"*.

Er lavere skat på arbejde så forfejlet? Nej – det er god idé at lette skatten på arbejde, fordi det kan bidrage til at fastholde og øge beskæftigelsen. Pointen er blot, at lavere skat på arbejde skal finansieres fuldt ud ved en omlægning

af skatten for at opretholde og udbygge Danmarks succes. Under halvdelen af indtægterne fra skatter og afgifter kommer fra skat på arbejde. Finansieringen kunne komme fra afskaffelse af henholdsvis erhvervsstøtteordninger, skattefri frynsegodeordninger og skattestoppet samt øgede miljøskatter og en øvre grænse over pensionsindbetalinger. Det handler om at skaffe pengene på en mere hensigtsmæssig måde, så der er råd til produktive investeringer.

Uddannelse er en af de produktive investeringer, som skatteindtægterne går til. Hver person, som får en ungdomsuddannelse efter folkeskolen, er i gennemsnit otte år mere på arbejdsmarkedet. Det skyldes en lavere risiko for ledighed, førtidspensionering og senere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. I dag får 20 procent af de unge ikke en ungdomsuddannelse. Potentialet ved, at alle får en ungdomsuddannelse, er således stort og helt nødvendigt for at tackle den fremtidige udfordring med at skaffe uddannet arbejdskraft. Desværre får stadig færre en ungdomsuddannelse. I Danmark er uddannelse ”gratis” (læs: skattefinansieret) og man får tilmed SU for at tage en uddannelse. De offentlige udgifter til uddannelse kommer langt hen ad vejen tilbage i de offentlige kasser via den øgede beskæftigelse og deraf højere skatteindtægter og færre overførselsudgifter.

Lavere skat på arbejde kan også bidrage til at øge tilskyndelsen til at tage en uddannelse. Men da uddannelsesvalget i højere grad afhænger af interesser, evner, adgangskrav og muligheden for at få en praktikplads end af den forventede fremtidige marginalskat, kan lavere skat på arbejde ikke stå alene.

Skatten bruges også til produktive investeringer i bl.a. infrastruktur, børnepasning, sundhedsvæsen og et fleksibelt arbejdsmarked, der påvirker folks muligheder og lyst til at arbejde. Lad os give nogle eksempler.

Alene bilkøer og togforsinkelser koster over 40.000 tabte arbejdsår, og det er et tab, som vil stige år for år, hvis der ikke investeres i infrastruktur. Beskæftigelsespotentialet ved at øge de offentlige infrastrukturinvesteringer er også stort.

Udgifter til børnepasning og afskaffelse af lukkedage i institutioner øger beskæftigelsen. Når forældrene kan sende deres børn i institution, frigøres arbejdskraft. I en typisk børnehave vil én person passe ti forældres børn, hvilket frigør ni personer til arbejdsmarkedet. Danmark har, i forhold til

mange andre lande, lave priser på børnepasning, da staten betaler 75 procent af omkostningen. Tilskuddet til børnepasning – som finansieres af skatteindtægterne – gør, at det for så godt som alle danskere, økonomisk set, kan betale sig at lade sine børn passe og deltage på arbejdsmarkedet. Derfor ligger Danmark i verdenstoppen, både hvad angår børn, der passes i institutioner, og kvinder og mænd i arbejde.

Sundhedsudgifter er en produktiv investering gennem forebyggelse af sygefravær samt hurtigere tilbagevenden til job efter sygefravær. Sygefraværet har været stigende gennem mange år, og det samlede sygefravær svarer til godt 150.000 sygemeldte hver dag. Uden det skattefinansierede danske sundhedsvæsen måtte vi tegne sundhedsforsikringer.

Selv udgifter til dagpenge er effektivt givet ud. Dagpengeniveauet får ofte skylden for, at det for mange ikke kan betale sig at arbejde. Modstykket til denne indkomstsikkerhed er imidlertid, at virksomhederne har en stor fleksibilitet med hensyn til at fyre ansatte. Det er netop kendetegnet ved det verdenskendte danske arbejdsmarkedssystem, som også kaldes ”flexicurity”. Dagpengeniveauet medvirker til, at folk ikke skal gå fra hus og hjem, fordi de mister deres job eller virksomheden går konkurs. Det øger villigheden til at skifte job samt til at opstarte egen virksomhed.

En lang række skattefinansierede offentlige udgifter bidrager således til at øge beskæftigelse og velstand. Det er naturligvis ikke alle offentlige udgifter, der øger beskæftigelsen. Offentlige udgifter har som bekendt mange andre formål. Skattelettelse er ikke det eneste saliggørende middel til at øge beskæftigelsen.

Faktisk vil en fuldt finansieret skatteomlægning være mere effektiv til at øge beskæftigelsen end ufinansierede skattelettelse. Det skyldes, at hvis man sænker skatten på arbejde ved en helt eller delvis ufinansieret skattelettelse, er der to modsatrettede effekter på arbejdsudbuddet: Gulerodseffekten, der betyder, at folk vil arbejde mere. Og hængekøjeeffekten, der bevirker, at folk stadig kan opretholde deres forbrug ved en ufinansieret skattelettelse, selvom de arbejder mindre. Ved en skatteomlægning vil folks forbrugsmuligheder ikke øges, hvis man ikke arbejder mere. Man kan derved undgå den negative hængekøjeeffekt og sikre, at lavere skat på arbejde giver maksimal effekt på beskæftigelsen. Lavere skat på arbejde bør derfor finansieres fuldt ud.

Samtidigt bør skatteomlægningen være fordelingsmæssigt afbalanceret, fordi lavere marginalskat og øget incitamentet til at arbejde ikke behøver at øge uligheden. Det kræver blot, at den øgede ulighed fra lavere marginalskat modgås af de tiltag, som finansierer lavere marginalskat.

De høje skatteindtægter er en vigtig grund til Danmarks succes med høj velstand og lighed. Der er ingen grund til at sætte det over styr i næste års skattereform.